

VÄGLEDAREN

i utbildning och arbetsliv

#2:2024

Här får
eleverna träffa
över 130 olika
yrken!
SIDAN 6
Prova på!

Rikskonferensen
blev en välbesökt
tillställning

Vi besöker Stensunds folkhögskola!

SIDAN 24-25

Innehåll i detta nummer!

- 4**   **Högskola & universitet**
Här kommer en uppdatering om behörighetsprovet
- 6**   **Arbetsliv**
Här får eleverna träffa över 130 olika yrken på en dag
- 10**   **Årsmötet**
Vad diskuterades på Sveriges Vägledarförenings
årsmöte? Vi sammanfattar!
- 24**   **Folkhögskola**
Vägledaren har besökt Stensunds folkhögskola
- 26**   **Rikskonferensen**
Rikskonferensen blev väldigt välbesökt. Vi ger dig en
återblick!
- 46**   **Folkhögskola**
Hör två röster från folkhögskola och vad de drömmer
och tänker
- 52**   **AI**
Joakim Cao får en egen spalt i tidningen. Vad ska den
handla om? Jo, AI såklart!

Framsidan

Vägledaren besöker Stensunds
folkhögskola

Kära läsare,
Återigen ett år där vi växlar om till sommartid där man undrar när diskussionerna om en permanent året om tid någon gång ska bli verklighet. Snacka går men snacka så att det går är inte riktigt lika lätt. Nåja sommartid innebär att vi går mot vår och varmare tider. Det senare verkar dröja då i stort sett halva Sverige i alla fall förlamades av ett snöoväder utan dess like. På vissa håll kom det nog mer snö än vad det gjort under hela vintern.

Årsmötet är avverkat, det skedde i samband med vägledarföreningen konferens i förhoppning om att locka fler deltagare. Sammanslagningen gjorde nog varken till eller ifrån vi var ett troget gäng plus några nya som deltog. Ungafär som det brukar vara. Årsmöten är tyvärr inget som står på människor tio i topplista. Ett sammandrag om mötet finns att läsa i detta nummer. En fullständig redogörelse återfinns på hemsidan www.vagledarforeningen.se I samband med konferensen som är 2023 års framflyttade konferens så fick också 2023 års utsedda hedersmedlemmar Mikaela Zelmerlöw och William Petersson motta sina diplom. Ett viktigt val som gjordes under årsmötet och som jag misstänker kommer att märkas är att det valdes en ny chefredaktör. Agneta pensionerar sig som chefredaktör men finns kvar i redaktionen och till ny chefredaktör valdes redaktionsmedlemmen och skribenten Johanna Möller.

Förra årets framflyttade konferens var däremot välbesökt, drygt 100 talet besökare fick i dagarna två ta del av föreläsningar om funktionsvariationer. Alla bokstäverna var med. Intressant och berikande där vi fick ta del av vardagen med om Autism, ADHD och Mr Tourett. Anna Bergholtz gav oss en intressant och vidgande inblick i ett liv i mörker. Det många av oss tog med sig tror jag var att en funktionsvariation eller funktionshinder som det också benämns som inte behöver vara så begränsande om man som individ ges rätt förutsättningar, förberedelse och förståelse.

Det kan i stället berika tillvaron både för mottagare och utövare. Berättelserna vi fick med oss borde en gång för alla ta död på begreppet handikappad och minska stigmatiseringen för berättat med glimten i ögat och en god portion humor är det också bara att inse att vi alla har mer eller mindre av funktionsvariationer. Graden av funktionsvariation beror på förutsättningarna runt omkring oss.

Redan nu är förberedelserna för årets konferens i gång och vi kommer att vara på Westmanska palatset och temat för årets konferens är (Har du koll på temat för konferensen) Anmäl dig, kom var med och delta och fira att Sveriges vägledarförening firar 50 år

Tidningen du håller i din hand har folkhögskola och vuxenutbildning som tema och denna gång har vi med bland annat med två reportage om folkhögskolor som är varandras motsatser, å ena sidan Röda Korsets folkhögskola med internationellt som ligger mitt i smeten i anslutning till Skärholmens centrum samt Frisksportarnas Folkhögskola, Stensunds folkhögskola som förlagd i naturskön omgivning ute i Trosa skärgård. Därutöver finns en mängd olika intressanta artiklar som handlar om vägledning från vägledarkalendariet, Academia, Stockholms universitet med mera, med mera.

Slutligen så går vi alla och väntar på att den riktiga vårvärmen med ljumma vindar ska infinna sig och sprida hopp om en solig och varm sommar med lagom mycket regn förstås. För lite och för mycket skämmer finns det ett uttryck som så beskrivande passar in i sammanhanget samt och på återseende i höst.

Johanna Möller
chefredaktör

Behörighetsprovet - en uppdatering

TEXT: LOTTA LINDSTRÖM

UHR har utvecklat ett nationellt behörighetsprov som ger grundläggande behörighet för högskolestudier på regeringens uppdrag. Provet har genomförts under en försöksverksamhet 2022-2023.

Provet mäter kompetenser på gymnasienivå i svenska, engelska och matematik och ett antal kognitiva kompetenser. Det vänder sig till personer som är minst 24 år och inte slutfört gymnasieutbildning eller motsvarande inom komvux.

Göteborgs universitet har haft i uppdrag att utveckla och konstruera behörighetsprovet och analysera provresultaten för försöksverksamheten. UHR ska under våren 2024 följa upp och redovisa resultatet av försöksverksamheten. Myndigheten ska också bedöma om ett behörighetsprov för grundläggande behörighet är en samhällseffektiv åtgärd och om ett sådant prov bör införas permanent. Beslut om eventuell fortsättning fattas av regeringen sedan utvärderingen genomförts.

Inom ramen för försöksverksamheten har UHR i samarbete med fem lärosäten genomfört två prov. Provet gavs på fem orter: Göteborgs universitet, Luleå tekniska universitet, Lunds universitet, Mittuniversitetet och Stockholms universitet.

Provet ger grundläggande behörighet till högskolestudier. Många utbildningar har dessutom krav på särskild behörighet. För att bli behörig till dem behöver den som fått godkänt resultat på det grundläggande behörighetsprovet komplettera med ytterligare kurser.

Ett godkänt resultat på provet ger inte något betyg eller meritvärde att konkurrera med till utbildningar med fler sökande än platser. Den som vill söka en sådan utbildning behöver göra högskoleprovet.

Om utvärderingen våren 2024

"I betänkandet Tillträde för nybörjare – ett öppnare och enklare system för tillträde till högskoleutbildning (SOU 2017:20) föreslog den så kallade Tillträdesutredningen att ett nationellt behörighetsprov ska införas på försök för personer som inte uppfyller kraven på grundläggande behörighet genom gymnasial utbildning eller motsvarande. Med utgångspunkt i utredningens förslag fattade regeringen den 5 juli 2018 beslut om förordningen (2018:1510) om försöksverksamhet med behörighetsprov för tillträde till högskoleutbildning. Försöksverksamheten bedrevs under perioden 2022–2023 och är nu avslutad.

Universitets- och högskolerådet har i sitt regleringsbrev för budgetåret 2024 (Regleringsbrev 2024 Myndighet Universitets- och högskolerådet (esv.se)) fått i uppdrag att följa upp och redovisa resultatet av försöksverksamheten med ett behörighetsprov för grundläggande behörighet. Myndigheten ska vidare bedöma om ett behörighetsprov för grundläggande behörighet är en samhällseffektiv åtgärd och om ett sådant prov bör införas permanent. Om Universitets- och högskolerådet bedömer att ett behörighetsprov för grundläggande behörighet bör införas permanent ska myndigheten analysera ekonomiska och andra konsekvenser av detta samt lämna förslag på hur införandet ska ske. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 24 maj 2024. Frågan kommer därefter att beredas i Regeringskansliet." Skriver Emma Bergkvist, Regeringskansliet på min fråga om när regeringen ska utvärdera behörighetsprovet.

Nyfiken på

Peter Lindberg, doktorand och tidigare studerande på Värnamo folkhögskola

TEXT: MIA LINDBERG FOTO: PRIVAT

Peter gick estetiskt program på gymnasiet och hade många funderingar kring vad han vill göra efteråt.

Många grubblerier blev det kring det estetiska intresset och andra områden. Efter en termin på Umeå universitet, med inriktning grafisk design, flyttade Peter hem igen och var osäker på hur han skulle gå vidare. En längre period jobbade han som personlig assistent och fick en nära och varm relation till sin vårdtagare. Men vårdområdet kändes inte självklart.

Jag har bett Peter att i förhand fundera över några frågor knutna till hans val av folkhögskola, hur han kom på det som ett alternativ? Jo, jag tror min faster tipsade mig. Peters intresse för idrott och hälsa, ledde till folkhögskolan i Värnamo som erbjöd en inriktning mot idrott och hälsa, så till Värnamo gick flyttkartongen. Vad tänkte du innan, undrar jag? Jo, jag hade väl lite uppfattningar om vilka som går på folkhögskola och var lite orolig för om jag skulle passa in, menar Peter. Men det blev väldigt annorlunda. På vilket sätt undrar jag förstås? Jag fick lära mig så mycket om andra människor, om olika bakgrunder, om andras livserfarenheter och prioriteringar. Jag lärde mig att försöka förstå, att visa respekt, att lyssna och bemö-

ta, lärdomar som jag tagit med mig in i det yrke som sedan dominerat mitt arbetsliv som sjukgymnast/fysioterapeut

Med dessa erfarenheter som grund ansökte Peter till sjukgymnastprogrammet och blev antagen. Han har sedan dess varit verksam inom primärvården i 8-10 år, i ett arbetsliv som i allra högsta grad dominerats av att möta människor med olika bakgrund, olika språk, olika livsberättelser, berättelser som krävt empatisk förmåga och förmåga att hitta flexibla lösningar. Under arbetsåren växte det hos Peter fram ett stort intresse för smärtproblematik, en problematik som är ett komplext fenomen som många lider av. Den som lever med kronisk smärta lever med ett konstant lidande som påverkar möjligheten att delta i det sociala eller i arbetslivet, menar Peter. Som följd av det utvecklade han "Smärtguiden", ett metodmaterial som finns digitalt och kostnadsfritt och som idag används av både patienter och verksamma i hela landet.

Idag är Peter doktorand på Karolinska Institutet, där han forskar på specifikt benskörhet hos kvinnor 65-79 år. Jag undrar så klart hur steget från fysioterapeut inom primärvården fick honom att våga ta steget vidare? Jo, jag var i en brytpunkt, säger Peter, jag

pluggade in en master parallellt med mitt arbete och kände att jag måste kunna öppna upp för nya vägar. Arbetet inom primärvården är tufft, stressigt och ofta mer styrt av ekonomi än av kvalitativt vårdarbete, så när en doktorandtjänst dök upp valde jag, efter noggrant övervägande, att söka. Jag tänkte nog att man måste vara väldigt smart i förväg för att bli doktorand, idag inser jag att det viktigaste är att vara noggrann, strukturerad och att kunna planera sin tid är viktigt. Samtidigt som man ska ha respekt för allt det man inte kan, måste man ibland ha tillit till att man kan mer än man tror. Sammanfattningsvis pratar vi tillsammans om den tid som gått, sedan han lite osäkert började på folkhögskolan i Värnamo och allt som hänt sedan dess. Peter avrundar, jag måste säga, att mitt år på folkhögskola var bland det bästa i mitt liv, jag har fortfarande vänner kvar sedan dess, som är riktigt nära vänner.

Därmed sätter faster Mia punkt för intervjun via zoom, och ser fram emot att brorssonen kommer hemöver till påsk.

Elever fick träffa över 130 olika yrkesföreträdare på en dag

TEXT & FOTO: DAVID SPAK

En dag, 130 olika yrkesföreträdare. Så mycket samlad yrkeskunskap på ett och samma ställe, återkommande år efter år, är något av ett unikt inslag i Sverige. Var sker då detta? Jo, i västkustens kreativa mittpunkt, Vaaabääääjjj (som självfallet läses på dialekt). Varberg har sedan 2012 arbetat systematiskt och återkommande med aktiviteter för elevers valkompetens och karriärlärande. Arbetet syftar också till att stärka elevers motivation för lärande. Och läser man utvärderingar från elever så har den västsvenska kommunen lyckats med det många andra kommuner kämpar hårt med.

Onsdagen 20 februari slog MOA-mässan, för fjärde gången, upp portarna och släppte in alla elever i årskurs 8 från de kommunala skolorna i Varberg. På plats fanns branscher och yrkesföreträdare. Som tidigare nämnt var det på mässan 130 yrkesföreträdare.

En del i undervisningen

Att besöka MOA-mässan är en del av undervisningen och alla elever har ett pass på 1h och 45 minuter på mässgolvet. Det är en utvidgad lektion. Varbergs kommun har valt att viga en del av skolpengen åt detta, vilket också är anledningen till att bara elever på de kommunala skolorna besöker mässan.

Innan deltagande på mässan förbereder lärarna eleverna inför vad som ska komma och vad de kan förvänta sig. Genom det genomtänkta arbetet före mässan blir deltagande på mässan kul och lärorikt. När mässan slog upp dörrarna strömmade eleverna in, de första eleverna stod utanför dörrarna och trampade förväntansfullt en bra stund innan mässan öppnade för dagen.

Trots mängden elever på mässgolvet var ljudnivån förhållandevis låg och stämningen var lugn, allt annat än vad man kanske hade kunnat tänka sig på en mäs

tals 14-åringar på samma ställe. Atmosfären präglades av nyfikenhet och vilja att prova på.

– Jag är rörd över att fler än 130 olika yrkesföreträdare också i år slöt upp för elevers valkompetens och motivation för lärande. Och att alla lärare och studie- och yrkesvägledare förberett åttorna väl för den utvidgade lektionen som genomfördes på Arena Varberg, säger Viktoria Struxsjö, skola-arbetslivsutvecklare i Varberg och MOA-mässans "mässgeneral".

Prova på och upplev

Något som var genomgående på MOA-mässan var att prova på och uppleva. Det här är en av få yrkesmässor som har så mycket interaktivitet. Varenda "värld" som respektive bransch hade byggt upp bestod av prova på, testa, smaka, göra och uppleva. Eleverna fick utmana och använda alla sina sinnen för att lära och hämta ny och mer kunskap om yrken och branscher. Vem hade exempelvis provat på att förlösa en bäbis tidigare?

Hos hotell- och restaurangbranschen fick elever bland annat prova på att bädda sängar och hitta fel i bordsdukingar. I andra "världar" på mässan kunde elever experimentera och bygga sitt eget samhälle med brickor, föreställande bland annat stadskärna,

lekplatser, kultur och fritid med mera eller prova att spritsa sina namn i syfte att prova på hur det är att spritsa tårtutsmyckning.

Flera kommuner på besök

MOA-mässan besöktes inte bara av elever, utan flera kommuner från olika delar av landet var på besök med representanter från bland annat förvaltning, skolor och näringslivsenheter. Den gemensamma nämnaren var att alla deltagare från andra kommuner, däribland Sollentuna kommun och Oskarshamns kommun, var nyfikna på hur Varberg arbetar med modern arbetslivsorientering och samverkan skola-arbetsliv.

– Jag är stolt över att Varberg kan bidra till rörelse framåt i samarbete skola-arbetsliv i flertalet kommuner runt om i landet, avslutar Viktoria Struxsjö.

3

frågor med David och Viktoria!

Vi pratar med: Marie Fherm, Ulricehamn

-1-

Vad är på gång i Ulricehamn, vad är igång och vad spanar du inför framtiden i ditt uppdrag?

SSA är nytt i Ulricehamns kommun och vårens uppdrag är att knyta an till arbetsplatser i kommunen som tillsammans med skolan vill arbeta både för sin egen kompetensförsörjning samt valkompetensen hos generation Z.

Mitt första år på jobbet har gått åt till att göra behovsanalys, nätverka och starta upp aktiviteter som är upplevelsebaserade för eleverna.

Det finns jättemycket bra som görs redan på skolorna men vi behöver jobba på att få systematik i det.

En minitställning är på gång där elever ska få testa på arbetsuppgifter som utställande företag gör till vardags.

Sektor lärande har återupptagit bondgårds- och skogsvårdsbesök, vilket kan generera i en SKAL-aktivitet, en aktivitet som vi ämnar få systematik i och som ska genomföras i årskurs två och åtta i dagsläget.

-2-

Vilka faktorer ser du är avgörande för ett långsiktigt och likvärdigt karriärlärande med återkommande samarbeten skola-arbetsliv?

Delaktighet där olika kategorier människor får möjlighet att mötas för att utveckla och utbilda dels varandra, dels morgondagens arbetskraft. När dessa arbetar tillsammans med representanter från arbetslivet skapas engagemang och delaktighet.

Pedagogerna får en avgörande känsla för hur de kan koppla undervisning mot arbetslivet och på så vis blir aktiviteten upplevelsebaserad.

Systematik och kontinuitet, skulle jag också säga. Min roll är att hitta

fasta och större aktiviteter inom SSA som pedagoger kan koppla mot sina ämnen och centrala innehåll. Visionen är att man ska veta om som pedagog i Ulricehamns kommun vilka SSA-insatser som görs, i vilka årskurser de görs samt vilka företag och organisationer som är kopplade till just deras skolenhet.

-3-

Beskriv hur Ulricehamn arbetar med PRAO och andra SSA-aktiviteter?

Prao är för många en första kontakt med arbetslivet. För ökad förståelse har vi skapat uppgifter för praoeleverna som de ska undersöka under sin praoveckla.

För att ungdomar redan vid 14 års ålder ska lära sig hur kommunen fungerar har vi dessutom börjat ett utvecklingsarbete kring prao och SSA. Vi kommer att integrera fler SSA-aktiviteter inom förvaltningen samt förvaltningens bolag. Vid några enheter har vi även börjat med praktisk arbetslivsorientering, som "jobbskugg" i årskurs 5 och 6 under en eller två dagar.

Det jag också sett sedan jag anställdes hösten 2022, är att vi behöver genomföra arbetslivsaktiviteter i lägre åldrar, och då pratar jag om ända ner till årskurs 2. Därför håller vi nu på att se över hur elever i lägre åldrar får till sig studie- och yrkesvägledning.

Södertörns folkhögskola finns i Solna, i Kista och i Liljeholmen

SÖDERTÖRNS
FOLKHÖGSKOLA

Vad kan man lära sig på folkhögskola?

Alla utbildningar berättigar till CSN

På folkhögskola kan vuxna:

- Få behörighet till högre studier
- Utbilda sig till ett yrke
- Utveckla ett intresse

Södertörns folkhögskola är steget mellan grundskola och högskola och mellan studier och arbete. Här kan man t.ex. studera på:

Allmän kurs i Solna – Solna, Stockholm

Behörighetsgivande utbildning som pågår på heltid under 1–3 år. Ges på grundskole- eller gymnasienivå. Engagerade lärare och många gemensamma aktiviteter.

Undersköterskeutbildning – Kista, Stockholm

2-årig heltidsutbildning på gymnasienivå för blivande undersköterskor. Ges i linje med Skolverkets yrkeskrav och på plats i centrala Kista.

Skrivtolk – Distans

1-årig heltidsutbildning som ges på eftergymnasial nivå. Sveriges enda yrkesutbildning till skrivtolk.

Har du som vägleder några frågor?

Hör av dig till oss på info@sodertorn.fhsk.se eller besök oss online på www.sodertorn.fhsk.se

Väddö folkhögskola är internatskolan på landsbygden med studerande från hela Sverige. Här kan man både bo och studera på exempelvis:

Polisförberedande utbildning – Väddö, Norrtälje

1-årig heltidsutbildning på gymnasienivå för de som vill förbereda sig för Polisprogrammet, eller gå vidare inom andra säkerhetsyrken.

Undersköterskeutbildning – Väddö, Norrtälje

2-årig heltidsutbildning på gymnasienivå för blivande undersköterskor. Ges i linje med Socialstyrelsens kompetenskrav på att få skyddad yrkestitel.

Yogalärarytutbildning med mindfulness – Distans

1-årig heltidsutbildning på semidistans och gymnasienivå för personer med yogalärardrömmar. Fjärrundervisning i kombination med åtta platsträffar på Väddö.

Har du som vägleder några frågor?

Hör av dig till oss på info@vaddo.fhsk.se eller besök oss online på www.vaddo.fhsk.se

